

Dierenwelzijn op kinderboerderijen

Op veel manieren wordt aandacht besteed aan dierenwelzijn. Zo is dit al jaren een item in de productiedierenhouderij en ook sector paard heeft sinds kort welzijnsmaatregelen op schrift gesteld. Zo reikten zij vorig jaar het plan van aanpak Paardenwelzijn aan de minister van LNV uit. Maar hoe zit het nu op kinderboerderijen? Waar zitten de knelpunten, waar kan het beter of waar vinden we juist de voorbeelden op het gebied van dierenwelzijn op kinderboerderijen?

> Inger van der Laan, SKBN

In de eerste plaats kan gesteld worden dat het met het dierenwelzijn op kinderboerderijen best goed gesteld is. De Inspectiedienst ontvangt nauwelijks klachten over kinderboerderijen en van degene die ze ontvangen, blijkt een deel ook nog eens ongegrond. Deels is dit logisch, want kinderboerderijen zijn openbaar toegankelijk en dit zorgt ervoor dat er al een bepaalde mate van toezicht plaatsvindt. Aan de andere kant vormt dit juist het risico, omdat bezoekers hierbij direct in contact mogen komen met de dieren. Niet iedereen weet hoe hij op de juiste wijze moet omgaan met dieren. Zo willen konijnen vaak liever niet opgetild worden en vindt de kip de joelende kinderen die achter haar aanrennen vast niet zo grappig. Het publiek moet dus goed worden voorgelicht worden en er moet voldoende mate van toezicht zijn. Maar dierenwelzijn omvat nog veel meer. Belangrijk hierbij is het dier zelf als uitgangspunt te nemen. Want wat ons mogelijk heel prettig lijkt voor het dier, ervaart dat dier misschien helemaal niet zo. Andersom kunnen wij denken dat bepaalde ervaringen voor het dier onprettig zijn, terwijl het dier hier zelf heel goed mee om kan gaan.

Wat is dierenwelzijn?

Om te begrijpen wat dierenwelzijn inhoudt, wordt dat hier uitgelegd aan de hand van de definities en de vijf vrijheden. De term dierenwelzijn wordt op verschillende manieren uitgelegd. Dit geeft al aan hoe complex dit begrip is.

Dierenwelzijn bevat zowel het fysieke welzijn (diergezondheid) als het mentale welzijn (hoe voelen dieren zich). Daarnaast speelt hierin de omgeving van het dier een belangrijke rol. 'Het dier is in harmonie met zijn omgeving'. De welzijnsstatus hangt samen met de beheersbaarheid (controle) en voorspelbaarheid van de omgeving van het dier.

Hoe minder controle het dier heeft over zijn omgeving en hoe minder voorspelbaar deze is, hoe lager het dierenwelzijn. Een dier hoeft echter niet 100% controle over zijn omgeving te hebben en volledige voorspelbaarheid is ook niet goed. Hierin moet een bepaald evenwicht zitten.

Daarnaast worden **de vijf vrijheden** (Brambell, 1965) vaak aangehaald als het om dierenwelzijn gaat.

1. Vrij van dorst, honger en onjuiste voeding.
2. Vrij van fysiek en thermaal ongerief (hitte, kou).
3. Vrij van pijn, verwonding en ziektes.
4. Vrij van angst en chronische stress.
5. Vrij om zijn natuurlijk gedrag te vertonen

Deze vrijheden vormen een leidraad. Belangrijk is om naar het dier zelf en de situatie te kijken. Het wil niet zeggen dat een dier altijd onbeperkt moet kunnen eten met vetzucht tot gevolg. Het moet passen bij de behoeftes van het dier. Ook mag een dier best weleens stress ervaren, maar chronische stress omdat het dier zich niet kan onttrekken aan de bezoekers, is niet goed. Ook in de natuur komen dieren in aanraking met situaties die niet altijd prettig zijn. Hierdoor leert het

dier ook omgaan met deze zaken. Het uitgangspunt van deze vrijheden hangt samen met de duur, de frequentie (hoe vaak gebeurt het) en de intensiteit (hoe erg is het) als gevolg van menselijk handelen en ingrijpen.

Gevolgen van verminderd welzijn

Een verminderd welzijn kan op verschillende manieren tot uiting komen. Dieren kunnen bepaald probleemgedrag gaan vertonen. Dieren die verkeerd behandeld worden kunnen bijvoorbeeld angstig of agressief gaan reageren. Dit is natuurlijk niet wenselijk op een kinderboerderij. Bij een verkeerde huisvesting kunnen dieren stereotype gedrag gaan vertonen. Dit is het steeds herhalen van een bepaalde beweging of gedragspatroon, dat schijnbaar doelloos lijkt. Voorbeelden hiervan zijn weven bij paarden (heen en weer bewegen van hoofd en voorbenen), maar ook stangbijten bij varkens. Dit is een manier van het dier om om te gaan met een niet optimale situatie, maar vooral ook een uiting van verminderd welzijn. Andere uitingen zijn beschadigend gedrag. Kippen pikken soms hun soortgenoten kaal, maar er zijn ook dieren die zichzelf kunnen gaan beschadigen. Dit komt onder andere voor bij papegaaien en paarden. Daarnaast lijken andere dieren zich volkomen normaal te gedragen, maar ook dan kan er sprake zijn van verminderd welzijn. Het is belangrijk het dier en zijn behoeftes goed te (leren) kennen.

Welzijn en kinderboerderijen

Op iedere kinderboerderij wordt wel op één of andere manier nagedacht over dierenwelzijn. Hoe zich dat laat zien in de praktijk verschilt echter veel per kinderboerderij. Waar de ene kinderboerderij besluit om geen jonge dieren meer te fokken en alle dieren oud te laten worden, is de andere kinderboerderij van mening dat het fokken een onderdeel vormt van het natuurlijk gedrag van het dier en hiermee ook bijdraagt aan het welzijn en de gezondheid.

Beide hoeft natuurlijk niet verkeerd te zijn, mits ook bij oudere dieren tijdig voldoende aandacht geschonken wordt aan de optredende ouderdomskwalen. Als er wel gefokt wordt is het belangrijk dat hier vooraf goed over nagedacht wordt, bijvoorbeeld door middel van een fokbeleid, waarbij ook naar afzetmogelijkheden voor jonge dieren is gekeken.

Dierenwelzijnsbeleid

Wat betekent dit nu voor mijn kinderboerderij? Eigenlijk bij alles wat je met de dieren doet heb je te maken met dierenwelzijn. Dit begint al met de keuze van de diersoort/ ras, maar daarnaast ook bij verzorging, huisvesting, voeding, omgevingsverrijking, fokken en spenen van jonge dieren, ingrepen, transport etc. Het is belangrijk om hier goed over na te denken. Wat zit er goed en waar kan het beter? Een aantal kinderboerderijen heeft al een dierenwelzijnsbeleid opgesteld met hierin de huidige situatie beschreven, maar ook aanbevelingen om het welzijn verder te verbeteren.

In de komende vakbladen zal er steeds een onderwerp op het gebied van dierenwelzijn uitgelicht worden. Daarbij zal ook uitgelegd worden hoe een dierenwelzijnsbeleid tot stand komt en hoe dit eruit kan zien.

